

Órmezői **Morus Szent**
Tamás Egyesület

Morus Tamás Napja - június 22.

Az Egyesület 2015. évi tevékenysége

*Ha szilárd, izzó, nagy a szeretet,
Nem érhet semmi baj, bű vagy csapás,
légy szerető, megelégedett,
Azzal, hogy tűrsz, s keveselj minden mást.*

Thomas More

Órmezői **Morus Szent**
Tamás Egyesület

Morus Tamás Napja – június 22.

A kiadvány anyagának megírásában az Őrmezői Morus Szent Tamás Egyesület tagjai és támogatói vettek részt, a hosszabb szövegrészek szerzőit a kiadványban feltüntetjük. A képeket az egyesület tagjainak amatőr felvételeiből válogattuk, valamint Vendég Zsolt és Héra András engedelmével bocsájtjuk közre, köszönet érte. A Parlamenti múzeumlátogatáshoz 2 képet az internetről vettük. Szerkesztette McQuirkné Glattfelder Lúcia

Külön köszönetet mondunk Veréb Lászlónak, aki a Morus Napon készült hangfelvételt és a taggyűlés jegyzőkönyvét lejegyezte.

A kiadvány megjelenését Újbuda Önkormányzata támogatta.

Felelős kiadó: Őrmezői Morus Szent Tamás Egyesület

Budapest, 2015. december.

Előszó

Ismét elrepült egy programokban, feladatokban és élményekben gazdag év, mely nagy változást hozott egyesületünk életében. Makrainé Tóth Rita, aki hosszú évek óta vezette az Őrmezői Morus Szent Tamás Egyesületet, szervezte programjainkat, őrködött pályázataink, gazdasági helyzetünk felett, és intézte az egyesület minden ügyes-bajos dolgát, lemondott és a szeptember 29-i rendkívüli közgyűlés engem, McQuirkné Glattfelder Lúciát választott meg új elnökének.

Bár sokan ismernek, hiszen már 33 éve Őrmezőn lakunk, egy pár szót szólnék magamról. 1948-ban születtem Budapesten, középiskolámat a Patrona Hungariae katolikus gimnáziumban fejeztem be 1967-ben. Régészeti restaurátorként dolgoztam egész életemben. Férjemet Írországból hoztam Magyarországra, egy lányunk van.

Szeretném, ha a Morus Szent Tamás Egyesület tovább működne Őrmezőn, szolgálná a tagok és az itt élők lelki épülését a vasárnapi szentmisék által, a kulturális programok megszervezésével és idősebb tagjainkra történő odafigyeléssel. Részemről igyekezni fogok, hogy Makrainé Tóth Rita méltó utódja lehessen. Céлом, hogy növeljük tagjaink számát, hívjunk meg fiatalokat egyesületünkbe, hogy legyen kire hagynunk céljaink, terveink megvalósítását.

Önkénteseink, köszönetnyilvánítás

2015-ben sem tudott volna egyesületünk működni önkénteseink nélkül. Itt mindenki honorárium nélkül segít munkájával, ráérő idejével, lelkesedésével, ki mivel tud. Ki a szeretetsomagokat állítja össze és juttatja el húsvétkor és karácsonykor, ki az oltárt díszíti fel minden vasárnap, ki a programok szervezésében, vagy a koncertek létrejöttében segít, ki finom süteményeket készít ünnepeinkre. Van, aki pályázatot ír, postára megy, gazdasági feladatokat lát el, hiszen tevékenységi körünk igazán sokrétű. Köszönet minden tagunknak és külső segítségünknek.

Köszönjük Forgács Alajos plébános atyának és káplánjainak, hogy vasárnaponként misét mondanak, Gelencsér Lászlóné Matildnak, Lukácsa Gézané Zsuzsának, Kövesdiné Kiss Juditnak, Uri Jánosné Mártának, Pázmándi Editnek, hogy előkészítik az oltárt, Takács Józsefnek, hogy lelkesen végzi a rábízott feladatokat, Uriné Mártának, hogy intézi a gazdasági ügyeket, és köszönet minden tagunknak, akik önkéntes munkájukkal segítettek egyesületünket.

Külön köszönet illeti Makrainé Tóth Ritát, aki igyekszik az egyesület vezetésének minden fortélyát megosztani az új vezetéssel.

Szeretnénk köszönetet mondani az Őrmezői Községi Ház dolgozóinak is, akik nagy odaadással támogatják technikai segítségükkel programjainkat, helyet biztosítanak vasárnapi szentmiséinknek, nagyon hálásak vagyunk érte.

Közyűlések, hivatalos események

Az Őrmezői Morus Szent Tamás Egyesület 2015. március 25-én tartotta évi rendes közgyűlését. Itt a tagság megvitatta és elfogadta az előző éves működésről és pénzügyi helyzetről készült beszámolókat, valamint az adott évre vonatkozó terveket. Mint mindig, most is szóba került a kirándulás és a Morus Nap tervezése. Ezek megvalósulásáról a jelen beszámoló további írásaiban kapunk ízelítőt.

Sajnos ebben az évben sem volt elegendő egy közgyűlés, mert a 2011. CLXXV. törvény szerint megújított és a Cégbíráshoz előző évben benyújtott Alapszabállyal kapcsolatos hiánypótlás miatt még januárban össze kellett jönnünk, majd pedig szeptember 29-én ismét rendkívüli közgyűlésre került sor. Ekkor az elnöki funkciót 2015. áprilisa óta betöltő, tisztségéről lemondó Makrainé Tóth Rita elnökünk helyére új elnököt választott a tagság McQuirkné Glattfelder Lúcia személyében. Lú-

cia már megválasztása előtt is aktív szerepet vállalt a közelmúlt rendezvényein Egyesület képviselőjében. Szűzbeszédében megköszönte a bizalmat, kifejtette, hogy szeretné összetartani a csapatot, szeretne nyitni a fiatalok felé, és a tagság segítségét kéri a további közös munkához. Igyekszik újabb programokat kitalálni, hogy vonzóbbá tegye az egyesületet, mert Őrmező ezt megérdemelné. A vasárnapi misét is népszerűsíteni kellene kampányokkal, s reméli, hogy sikerül az egyesületet még sokáig egyben tartani.

Mindehhez jó egészséget, kitartást és sok sikert kívánunk Lúciának!

Makrainé Tóth Rita

Búcsú kántorunktól, Jóska bácsitól

Február 5-én szomorú szívvel kísértük Koszter József kántorunkat, a mi Jóska bácsinkat utolsó földi útján a Szent Gellért plébánia urnatemetőjében. Jóska bácsi 1999-ben költözött Őrmezőre. Mint egész életében tette, itt is szolgálni akart. Vasárnaponként a Községi Házban tartott szentmisénken a kántori tisztséget vállalta. Szentmiséinket ezzel ünnepélyesebbé varázsolta. Mindezt alázatosan és szeretően végezte.

Jóska bácsit közösségünk nagyon szerette, ő is szeretett minket. Ezt bizonyítja az a tény is, hogy házassági évfordulóján családját is meghívta az őrmezői szentmisére, és házassági fogadalmát itt újíttotta meg. Sokszor még betegen is helytállt. Tavaly ősszel előre haladott kora és betegsége miatt – feleségével Edittel – Pilisvörösvárra, idősotthonba költözött. Itt pár hónap múlva betegsége miatt harcolt, de fájdalmai között is az a gondolat élt benne, amit az Úr üzent Izajás próféta által: „ezt mondja az Úr a te Teremtőd: Ne félj, mert megváltottalak. Neveden szólítottalak. Karjaimba zártalak, örökre enyém vagy.” (Iz 43,1).

Jóska bácsi, emléked közösségünk megőrzi. Nyugodj békében!

Első tavaszi koncert

Az Őrmezői Morus Szent Tamás Egyesület és a Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola két évtizedes együttműködésének újabb nagysikerű eseménye volt az idei, március 7-i első hangverseny. A fiatalok ezúttal is megmutatták különleges tehetségüket, lelkesedésüket és szorgalmukat, mellyel igazi örömet szereztek a hallgatóságnak.

MŰSOR

1. Összeállítás Monteverdi műveiből

Hatházi Gabriella – ének, blockflöte

Sándor Júlia, Sánta Zsófia, Kaposi Júlia, Polonkai Beáta – blockflöte

Kocsis Gerda – gordon, Szabó Zsófia – csembaló, Kéringler Lőrinc – ütő

2. d'Hervelois: Panasz

Saint-Saens: Allegro appassionato

Balázs Emma – gordonka

3. Bach: C-dúr szonáta I-II. tétel

Schubert: Standchen

Kozelka Noémi – fuvola

4. Paradis: Siciliano

Goltermann: Capriccio

Sólyom Pál – gordonka

5. Stamitz: G-dúr fuvolaverseny II – III. Tétel

Kacska Bettina – fuvola

Héra András tanár úr, a Kepes testvérek és Takács Ferenc

Hajdú Eszter tangóharmónikás

6. Franck Angelis: Románc
Hajdú Eszter – harmonika
7. Debussy: Toccata
Szabó Zsófia – zongora
8. Debussy: Images pour orchestra – Gígues, Ibéria – III. tétel Götz Nándor átírata
Takács Ferenc – szaxofon,
Kepes Olivér – zongora Kepes Iván – zongora
9. Scarlatti: D-dúr szonáta K. 436. Bartók: II. elégia
Kepes Iván – zongora

A műsort vezette: Héra András

Múzeumlátogatás 2015. április 14-én

Ezen a napon az Országház Látogatóközpontjában egyesületünk több tagja megnézte az Országgyűlés Múzeumában a magyar országgyűlés intézményének történetét bemutató kiállítást. E kiállítás végigvezetett bennünket a kezdetektől, a királyi tanácstól egészen napjaink országgyűléséig. Régi jelentős dokumentumok interaktív bemutatása, fényképek, tárgyak, berendezések állítják meg álmélkodva a látogatókat, megmutatva, hogy minden időben milyen törvényesen működött az ország.

Parlamenti látogatóközpont

A múzeum után megnéztük a Kossuth Lajos tér új szobrai: Gróf Tisza István szobrát és a Kossuth Lajos-emlékművet, valamint új helyén József Attila szobrát. Nagyon szép lett a felújított tér, és így az Országház épülete is teljes pompájával tud érvényesülni.

Szalánczi Gabriella

V. Újbudai Versmondó Maraton – ahogy én átéltem.

Már reggel látszott, hogy ez a szikrázó napsütés csak jót hozhat. Elmúltak a borús, esős, szeszélyes április eleji napok, és ahogy eddig mindegyik Versmondó Maratonunkon, tiszta volt az ég.

Szépen gyülekeztek a „hivatalos” ünnepség és a koszorúzás résztvevői is a Költők Parkjában, nem volt semmi gond a kezdéssel, s amikor Keserű András felkonferálta az V. Újbudai Versmondó Maraton, a park órája éppen 11:30-at mutatott. Aki visszajáró vendégünk, tudja, hogy ez miért ilyen fontos: a versmaraton az óvodások fellépésével nyitjuk, akikből nem kevés van, hisz mind a három örmezei óvoda – a Napsugár, a Neszmélyi és az Eszterlánc – gyerkőcei felvonulnak, s nekik nagyon fontos, hogy ebédre vissza is érjenek az oviba.

Pósa Zoltán saját verseit mondja

A versmaratonnak sok jó tulajdonsága van. Mind közt talán az a legjobb, hogy itt minden oktatási intézmény, és minden korosztály azon kívül is képviselteti magát. Az ovisok után az idén – gyönyörű rendezés a Gondviseléstől – a nap legidősebb verselője jelentkezett be: Fekete Viktorné, Margit néni, aki mindig jön, mindig hoz valami más képzőművészeti alkotást is, és többnyire saját verseit adja elő. Ez történt most is: Emlékezés címmel hangzott a vers. Margit néni április 17-én lesz 80 éves, Isten éltesse sokáig! Itt kapott helyet Valentin Ferencné, Julika is, aki prózát, méghozzá publicisztikát olvasott fel, s tőle ezúttal azt is megtudhattuk, hogy április 11-én nemcsak József Attila születésnapját köszöntjük, hanem Márai Sándorét is.

Aztán érkeztek a menyecskések, az Örmezei Általános Iskola felsősei, majd alsósai is. Ők igazán nagy létszámmal képviseltek, minden osztály kitett magáért. Alig győztük adagolni a teát, és írni az emléklapokat. Örömmel hallgattuk a sok Zelk, Kálnoky és Kormos alkotást.

A lakótelep egyik nagy ajándéka a Weiner. A Prima Primissima díjas Weiner Leó Zeneművészeti Szakközépiskola, ők valóban művészeket nevelnek. Már a kezdetekkor is a nap fénypontját adták, fellépett nálunk anno Ekanem Bálint Emota (azóta zenés színházi karriert futott be), vagy Gáspár Benedek, aki Laár András fanyar humorának avatott előadójaként lopta be magát szívünkbe és emlékezetünkbe. Most sem adták alább, a kortárs humor verseit, pl. Varró Dánielt is tőlük hallhattuk. Érdekes színfolt volt, amennyiben a feketét annak tekintjük: Smer Ágnes munkába menet ugrott be tetőtől talpig feketében – körmét és haját is beleértve – kiváló illusztrációt nyújtott Babits Fekete országához.

És jöttek újra a szeniorok, Váthy Magdolna, aki először járt itt, s a XVII. kerületből csak azért jött át, hogy szerényen, kicsit szabadkozva elmondjon egy Petőfi verset. Mohainé Burján Ágnes, Mágnes

már nem először verselt nálunk, ezúttal egy sor rímhányót hallhattunk tőle. Páll Ivánt is ismerősként fogadtuk, igen szép, ízes szögedi tolmácsolással olvasta föl Tömörkény megható novelláját: Öregembör napáldozatja címmel.

Valahogy a kora délutánban mindig beáll egy kisebb-nagyobb szünet, amikor az iskolások hada már elvonul, és a vállalkozó kedvű seniorok kevesen vannak a folyamatos verseléshez, s a dolgozók még nem érthettek ide. A rövid „ebédszünet” jót tett a töltekezéshez, az újonnan érkező önkéntes verselők innentől már biztosították a folyamatosságot.

Krizsán Györgyné, Erzsike, McQuirkné Glattfelder Lúcia a Morus tagjai sorából, Lévai Béla és Ágoston Ferencné, Ica visszatérő örmezei szeniorként vállalkoztak a versmondásra. Volt, aki csak 2-3 verssel készült, de mivel időnk volt bőven, Erzsike többször is fellépett a pódiumra. Ábrányi Emil: Él a magyar c. versével indított, aztán jöttek még sorban a hasonló magvasabb magyar versek.

Versmondást szervezni nem csupán egy szervezési feladat. A dolog természetéből következik, hogy a versmondókat valami belső ihletettség is körüllengi, ami mindenkire, így a műsorvezetőre is hatással van. Különösen jó alkalom a rácsodálkozásra a délután, amikor azok jönnek el, akik valóban önként, és a versért jönnek. Nem lehet megilletődöttség nélkül felkonferálni, s „végighallgatni” Sára Ildikó nagyothalló versmondót. Verseit mindig jeleléssel is kíséri, ezúttal Szabó T. Anna Leskelődők c. versével indított. Nem véletlenül írtam, hogy indított, mert a laza délutánban többször is színpadra szólítottuk őt is, és mindazokat, akik csak egy kis nógatásra vártak, hogy a verskincstárakat előttünk is megnyissák.

Így történt ez Szöllősi Dáviddal, aki új verselő itt Örmezőn, a VII. kerületből jött, de mondhatom, nagyon jól tette. Sok szép Petőfi, Arany és Heltai verset hallhattunk tőle, nagy színészi átélésben volt részünk. Megadta a módját, az „Ivás közben” c. versnek egy poharat tartván a kezében, s amikor a dramaturgia megkívánta, húzott is belőle.

Az idén a véletlenek közjátéka miatt sajnos a Tarkásokat nélkülöznünk kellett, betegség, egyéb elfoglaltság keresztezte útjukat, s többen a délelőtti folyamán, a hivatalos ünnepségen mondtak el egy-egy verset a helyi költő-triumvirátus életművéből. De azért nem maradtunk teljesen „profik” nélkül, nagy örömünkre, minden előzetes bejelentés nélkül megjelent Gyulai Zsuzsa a tőle megszokott művészi színvonallal és eleganciával.

A délután még tartogatta a meglepetéseit: Bár Király Nóra alpolgármester asszony e-mailen jelezte, hogy első kisfiával jönni fog, kellemes meglepetésünkre négy gyerkőcét is magával hozta az ötből (legkisebb 6 hetes lévén, most még kimaradt a családi fellépésből). Igaz, a gyerekek még kevéssé szoktak a (köz)szerepléshez, kis kérlelés után mindnyájan elmondtak egy-egy koruknak megfelelő verset. Természetesen édesanyjuk jó példával járt elől, ő kezdte a szavalást. Nagy tapsot kaptak, s mindnyájan szívünkbe zártuk a manapság ritka létszámú szép családot, akik ráadásul még a verset is szeretik, s ezt mások örömeire meg is osztják.

Hogy valóban jelen legyen a helyi közoktatási intézmények mindegyike, betoppantak a Kossuth Lajos Gyermekotthon legényei, Súlyom Viktor Péter és Pergel Zoltán is. S ami ezután következett, az minden jelenlévő számára felejthetetlené tette az idei Versmondó Maratont. Megtudtuk, hogy a fiúk egyenesen az Újbudai Jancsó Adrienn Vers- és Prózamondó Versenyről érkeztek, ahol már felléptek, sőt, Zoltán az ott előadott Petőfi verséért (János vitéz 1.) a zsűri különdíjában részesült, Pósa Zoltán verseskötetét kapta. Bizonyára a János vitézzel is megérdemelte, mert az itt elmondott nyelv- és memóriatoró Romhányi Szamármeséjével mindnyájunk elismerését kívívta. Viktor a „Szeget szeggel” c. verset választotta, s ha valakiről mintázhatta ezt Petőfi, az bizonyára ő volt, mert a csibész kortecsennő, de eszes legényke bőrébe Viktor a legtermészetesebb tökéletességgel bújt bele. Gesztusai, hanghordozása őstehetséget sejtetnek. A nézők soraiban ülő Szöllősi Dávid egy órá-

val korábban elmondta ezt a verset, s gyönyörű összhang bontakozott ki, amikor Dávid a kis szavaló kolléga hatása alá kerülve lelkesen követte. Erre szükség is volt, mert sajna egy ponton Viktor megakadt, s Dávid optimális ütemben súgta ki őt a bajból.

Aztán jött egy elegáns úr, öltönyben és nyakkendőben. Kezében egy könyv, s a versmaraton után érdeklődött. Jó helyen jár! Itt lehet jelentkezni, s verset is mondani. De nini, ez a könyv az, amit a Jancsó verseny különdíjaként adtak. Hát Ön is ott járt? – De mennyire, hiszen zsűritag volt, s ő maga Pósa Zoltán, kortárs költőnk. Szerencsénkre meg is hallgathattunk néhány verset a szerző előadásában. Ezek után az már csak természetes, hogy a költő, a díjazottak és a sugó aktív, szakmai beszélgetésbe elegyedtek.

Junghausz Liza szaval

Junghausz Dóra verset mond

A versmaraton elején az iskolások többnyire együtt álltak a pódiumon, osztályonként mondták verseiket. Akadt, aki ennél többre vágyott, Sulyok Tamás délután visszatért a vers színhelyére, s újra elmondta délelőtti versét, sőt, továbbiakra is vállalkozott. Ekkor már közeledett az öt óra, amikor a munka utáni versbarátok érkeznek, így pl. rendszerint dr. Tóth László. Most sem volt ez másként, József Attila és Pilinszky verseit vitte a szél igen művészi előadásban.

A zárászó az idén kissé másként alakult, mert a rendszeresen záróblokkal fellépő Engelbrecht László előadóművésznünk az utolsó pillanatig reménykedett ugyan, hogy felléphet, de a szigorú orvosi utasítás – hangszálgulladás miatt – eltoltta a szavalástól. Így aztán nagyon örültünk, amikor fél 6 után még megérkeztek Junghausz Rajmund képviselő úr lányai, Dóri és Liza, akik bátran és mosolygósan egy-egy verssel búcsúztatták a 2015. évi Újbudai Versmondó Maraton.

Sokan voltunk, de nem elegendő: az idén a szokásosnál többen jelentettek beteget az utolsó pillanatban, vagy nem voltak elérhetőek más elfoglaltságuk miatt. Hiányoltuk Szigeti Sugár Évát, Tiszai Annamáriát, és még sok jó versbarátunkat (a teljesség igénye nélkül). Reméljük, hogy az idei újakat megtartjuk, s a régiakat ismét magunk mellé állíthatjuk jövőre, 2016. április 11-én.

Köszönetet mondok a fellépőknek, a fellépők felkészítőinek, az Őrmezei Községi Ház munkatársaainak, mindenekelőtt Földi Annamáriának, Oláh Rékának és Keserű Andrásnak, az Őrmezei Morus Szent Tamás Egyesület önkénteseinek és a lelkes közönségnek. Köszönjük a gyógyszertárnak az elektromos áramot! Köszönöm a méltató szavakat és virágot!

Makrainé Tóth Rita, az Újbudai Versmondó Maraton háziasszonya

Tavaszi hangverseny, május 16-án.

„22 éve már, hogy a Weiner Leó Zeneművészeti Szakközépiskolával szoros együttműködésben rendezzük meg a tavaszi és az őszi hangversenyeinket. Az Egyesület keletkezésének idején fontosnak tartottuk, hogy hangversenyeket szervezzünk. Az itt tanuló zenészeknek közönséget, a közönségnek pedig zenét itt a közelben, a lakótelepen. Reméltük, hogy híre megy ennek a nagyszerű kezdeményzésnek a hallgatóság köreiből, és a látogatottság egyre nagyobb lesz. Sok év tapasztalata sajnos azt mondatja velem, hogy egy lelkes kis zeneélvező csapattól eltekintve a nagyközönség számára ez a kulturális lehetőség nem fontos.

A hangversenyek pedig nagyon színvonalasak. Héra András tanár úr fáradhatatlan szervező erővel a legérdekesebb műsorszámokat és a legkiválóbb előadókat mutatja be nekünk időről időre. Valamennyiünknek kívánom, hogy új erővel folytassuk ezt a szervező munkát, és a fiatal muzsikusok mind szélesebb közönség érdeklődése mellett koncertezzenek itt Örmezőn!”

MŰSOR

1. Bach: h-moll partita-Allemande
Szabó Gergely-hegedű
2. Hummel: Esz-dúr trombitaverseny I. tétel Holl László-trombita
3. Santiago de Murcia: Preludium és allegro
Fernando Sor: Etűd
Rizmájer Bence-gitár
4. Perilhou: Ballada Mucsi Anna-fuvola
5. Kodály: Adagio
Hervai d'Elhounghé Katalin- gordonka
6. Giampieri: Velencei Karnevál
Tomcic Roland-klarinét
7. Fauré: Álom után
Kocsis Gerda-gordon

Kocsis Gerda gordonkán játszik

8. Chaminade: Concertino
Kozelka Noémi-fuvola
9. Beethoven: cisz-moll/Mondschein/ szonáta Op. 27. III. tétel
Farkas Dániel-zongora 10. Saint-Saens: h-moll hegedűverseny III. Tétel
Salánki Teodóra-hegedű

Irányossyné Golarits Erzsébet

Parlamenti látogatás

2015. május 28-ára meghívást kapott az Őrmezői Morus Szent Tamás Egyesület az Országházba, a Keresztény Civil Szervezetek Országos Fórumára, a Környezetvédelem és Keresztény Felelősségről rendezett konferenciájára.

Harrach Péter elnök úr köszöntőjében arra hívta fel a hallgatók figyelmét, hogy mi vagyunk a természet továbbvivői, az élőlények gazdái. Ha szennyezzük környezetünket, nem csak az emberre, hanem a társadalmakra, a teremtett világra is veszélyt jelentünk. A szellemi, lelki környezetszennyezés ellen is tenni kell.

Kőrösi Csaba a Köztársasági Elnöki Hivatal nevében köszöntötte a hallgatóságot. Előadásában rámutatott arra, hogy 1,7-nyi Földet használunk, pedig csak 1 Földünk van. Túlnépesedik a Föld, 1978 óta csökken a természeti tőke, az emberek 52%-a nagyvárosokban él. Hetente 1 millió ember költözik faluról városba és 1,5 milliárd ember vár elektromosságra.

A világ nagy átalakulás előtt áll, mind erkölcsi, mind technológiai megújulásra van szükség. Évente 4000 milliárd dollár veszteség éri a gazdaságot a túlzott CO₂ kibocsátás következtében. Kína a legnagyobb szennyező, Magyarországon csökkenő ez az érték, nem csak a gazdasági válságnak, hanem a kisebb energiafelhasználásnak köszönhetően, miközben növekedik a nemzeti össztermék. A világ legelmaradottabb területei fognak legelőbb károsodni, mely az embereket migrációra kényszeríti. 2015. decemberében Párizsban tartják a klímacsúcsot, ahol csaknem 200 ország vezetői gyűlnek össze, hogy az ENSZ égisze alatt zajló klímátárgyalások keretében egy olyan szabályrendszert fogadjanak el, mely érvényes lesz a világ összes országának a számára.

Ennek keretében indította el Áder János köztársasági elnökünk a www.elobolygo.hu aláírási kampányt Földünk védelméért.

Dr. Gondi Ferenc, a Magyar Tudományos Akadémia geológusa a felszín alatti vizek tisztaságának megőrzésére hívta fel a figyelmet. Ezek szennyeződésének káros mivoltát évtizedekig érezzük. Az üzemanyagok jelentős terhelést jelentenek a talajra és a földalatti vizekre, mely szennyeződése távolabbi területeket is mérgezhet. A termőtalaj átlagos vastagsága a Földön 1 méter! Ennek elpusztítása sivatagosodáshoz vezet.

Aradszki András energetikáért felelős államtitkár hazánk gazdasági versenyképességének fenntartását, az energiaigények kielégítését, a teremtett világ védelmét az energiafüggőség és az energiaimport csökkentésében, az új paksi atomerőmű üzembe állításában, a megújuló energiaforrások bővülésében, a fosszilis nyersanyagok, mint a lignit, földgáz csökkenő felhasználásában látja. A CO₂ kibocsátás visszaszorítása érdekében be kell zárni a légszennyező erőműveket, támogatni kell az új hűtési-fűtési technológiákat, csökkenteni kell az energiaéhséget.

Antal Z. László a Naphimnusz Egyesület képviselőjében a Természet Könyvét elemezte, miszerint a természet üzeneteket küld a kutatóknak az UV-sugárzással, az ozonréteg vékonyodásával, a Föld

felmelegedésével. Az ökológiai hanyatlás okait csak a tudományos megközelítés által nem érthetjük meg, szükség van a vallás, a művészetek, és a kultúra jelenlétére is.

A Teremtő folyamatosan üzeneteket küld!

A Bibliában a szőlőtő, a mustármag, az ég madarai szimbólumok, a természetközeli emberek megfigyelései, a Fagyossszentek, Gyertyaszentelő, Szent György nap, gyógynövények áldásai. Figyeljünk a költők, festők csodaszép természetábrázolásaira. A természettől elszakadt társadalmak pusztulásra vannak ítélve!

Ifj. Gyimóthy Géza környezetmérnök a világban megalakult és a természet védelméért működő egyesületeket, közösségeket mutatta be, úgy mint az Európai Keresztény Környezetvédelmi Hálózat, az Ararát Evangélikus Természetvédelmi Csoport, a Naphimnusz katolikus egyesület, a Skót Egyház, a Westfáliai Egyház természetvédő tevékenysége. Ezek a közösségek pl. természetvédelmi versenyeket rendeznek iskolás fiataloknak, megrendezik a Teremtés hetét, madáretető pályázatot hirdetnek, „Bringázz a munkába!” versenyt rendeznek a Föld napján.

Zalka Katalin újságíró arra buzdított, hogy szépiítsük környezetünket virágokkal, bokrokkal, fákkal, műveljük meg köztereinket, fogjunk össze cégekkel, kisközösségekkel egy élhetőbb világ kialakítására.

McQuirkné Glattfelder Lúcia

Tavaszi zárandoklat

A Morus Szent Tamás Egyesület és a Kelenföldi Szent Gellért Plébánia közös szervezésében 2015. május 30-án kirándulással egybekötött zárandokútra indultunk.

Ebben az évben először léptük át a magyar határt.

ÚTI CÉL: MÁRIAVÖLGY-POZSONY

Az autóbusz Őrmezőről 6.15-kor, a plébánia elől 6.30-kor indult. Börcsök Árpád diakónus bejelentette, hogy Alajos atya megbetegedett, így a zárandoklat vezetésével őt bízta meg. A szentmise bemutatására Alajos atya Balik Béla rákoshegyi plébános atyát kérte fel. Béla atya üdvözölte a zárandoklatra indulókat. Alajos atyát régóta ismeri, ezért készséggel vállalta helyettesítését. Ezután kiosztottuk az Alajos atya által elkészített zárandokfüzetet.

Az autópályára érve, imádkoztunk: Reggeli ima”Szívem első gondolata...”, ima az Őrangyalhoz, Könyörgés, hogy áldjon meg minket az Isten, és adja meg, hogy mindig érezzük gondviselő atyai jó-ságát. Imádkoztunk továbbá Alajos atya és betegeink gyógyulásáért, valamint az otthonmaradot-takért.

Rövid szünet után Szentolvasót imádkoztunk a Világosság titkaival. Minden tized után egy szép Mária éneket énekeltünk.

Első állomásunk MÁRIAVÖLGY volt.

Máriavölgy (németül Mariathal, szlovákul Marianka) egykor majdnem olyan híres volt, mint az osztrák Mariazell, vagy a lengyel Chestochowa. A legrégebbi zárandokhely Szlovákiában és az első Mária zárandokhely a történelmi Magyarországon. Híres uralkodók és egyszerű halandók évszázadok óta özönlenek ide, hogy felkeressék ezt a varázslatos helyet, a csodák színhelyét. Ez az ősi, kedvelt búcsújáró hely a Kis-Kárpátok nyugati nyúlványánál, Pozsonytól néhány kilométerre fek-

Tavaszi zarándoklat-Máriavölgy

szik. A szűk völgyben, festői környezetben található Mária kegyhely története a távoli múltba nyúlik vissza.

A kegyhely és a kegyszobor történetéről több legenda is él. Ezeket-hely hiányában-csak vázlatosan ismertetem.

- Már első szent királyunk idején remeték húzódtak meg a közeli erdőkbe, hogy teljesen Istennek szenteljék életüket. Egyikük fából egy Szűz Mária szobrot faragott, s az előtt végezte imáit. A szobrot, hogy megvédje az esetleges pusztítástól (pogányok, rablók) egy odvas fába rejtette.
- A környéken élő istenfélő asszony torzszülött gyermeket hozott a világra. Isten büntetését látta ebben, úgy gondolta, gyilkos, rabló férje miatt érte őket a csapás. Nem keseredett el azonban, hanem még nagyobb hittel imádkozott Istenhez, Szűz Mária közbenjárását kérve nagy bizalommal. Egyszer álmában megjelent neki a Szűzanya és az ő tanácsára a közeli erdőben, egy odvas fánál csörgedező patakban megmosdatta gyermekét. Csoda történt: a torzszülött szép, egészséges gyermekké változott.
- A rabló apa a forrásban meglátta a Szűzanya szobrát, azt kivette onnan és egy kezdetleges kápolnát épített ott számára, hálából a gyermek gyógyulásáért. Ez az első csoda a hagyomány szerint a 13. század elején, II. Endre uralkodása (1205-1235) idején történt. A csodának hamar híre ment, s ettől kezdve számtalan zarándok kereste fel a helyet, hogy Szűz Mária segítségét kérjék betegségben, különféle bajaik, gondjaik orvoslása, megoldása érdekében.
- Egy pálos remete -keresve a csodás gyógyulások okát- bukkant rá az elrejtett szoborra. A szobornak a forrás eredeténél kis kápolnát épített társaival, s ide jártak a hívők a Szűzanya segítségét kérni. Akárhogy is volt, a hagyomány számtalan csodás eseményt, gyógyulást őrzött meg, amelyek mind azt bizonyítják, hogy a nép buzgó hittel, az Istenanya iránti bizalommal járult az erdőben lévő forráshoz, s hitéért él is nyerte a jutalmát.

Nagy Lajos király (1342-82) nagy Mária tisztelő volt. Ő is ellátogatott a csodás gyógyulások helyére és 1377-ben az egyetlen, magyar származású szerzetesrendnek, a pálosoknak adományozta a kegyhelyet, és kolostort épített itt számukra II. József feloszlatta a szerzetesrendeket, így nekik is el kellett hagyniuk a kis völgyet. Több mint 400 évig tevékenykedtek itt, buzgón terjesztve a hitet. Működésük különösen a reformáció idején volt kiemelkedő. A rend feloszlása után a templom berendezésének, felszerelésének számos értékes darabja eltűnt. Szűz Mária hársfából faragott szobra a kis Jézussal a helyén maradt, a kegyhelyet a világi papság vette át, ezután is Magyarország egyik legkedveltebb búcsújáró helye maradt.

Pozsony

A gótikus stílusban épült, egyhajós templom történetéhez tartozik, hogy I. Lipót király (1657-1705), aki a törökök alól való felszabadulás után itt újra felajánlotta Magyarországot Szűz Máriának, a régi stílusban újjáépítette a templomot. A templom mellett álló Szent Anna kápolnát 1691-ben építették. Ugyanebben az időben az ország nádora, Eszterházy Pál herceg és Macholányi János báró kútszerűen körülfalaztatta a forrást és a kápolnát emeltetett föléje 1696-ban. A Szent Flórián kápolnát 1700-ban emelték, majd 1721 és 1735 között hat Szűz Mária kápolna épült a kegyhelyen.

A templomot a 19. században két tűzvész is pusztította (1812-ben és 1821-ben), így újra kellett építeni. 1877-ben, az 500 éves évforduló alkalmából gyűjtést hirdetett az akkori plébános, Talcsik József, és így meg tudta javíttatni a szentélyt. A 20. század elején építették a templom és a kegykápolna között, a hegyoldal tövében a Lourdes-i barlangot. Fölötte, a meredek hegyoldalban állnak a keresztút nagyméretű állomásai- a kálvária 1936-ban készült.

A KEGYKÉP:

Ülő Boldogasszony, ölében a bal térdén ülő, áldást osztó gyermek Jézus, Mária jobbában országalma. Gyermeké jobb kezében könyvet tart. Eszterházy Imre pálos szerzetes tervei alapján 1736-ban készült el a régi helyén az új főoltár, amelyen a kegyeszobor aransugarú, ezüst csillagba foglalva emelkedik ki a szentkútból, ahol a legenda szerint egykor megtalálták. Már a 18. századi ábrázolásain dominál az öltözetén lévő Jézus és Mária monogram, alatta a holdsarlóval. Három lángnyelven a Salve Regina népszerű Mária-antifóna befejező fohászai olvashatóak: O elemens, o pia, o dulcis Virgo Maria, Ó irgalmas, ó kegyes, ó édes Szűz Mária.

A kegytemplomban 10 órakor az ünnepi szentmisét Béla atya mutatta be, Árpád diakónussal együtt. A szentbeszédben Béla atya nagyon szépen beszélt Szűz Máriáról, a mi szerető Édesanyánkról. Mária hívja, várja gyermekeit, hogy együtt imádkozzunk, és végül majd elvezessen Szent Fiához, Jézus Krisztushoz. A szentmise után kb. 1 óra szabadidőt kaptunk, hogy a kertben sétálva eljussunk a forrás vizéhez, majd megnézhessük az utólag készült kápolnákat, a Lourdes-i barlangot és a hegyoldalban lévő keresztutat.

12 órakor autóbusszal szálltunk és elindultunk POZSONYBA.

Pozsony egyik legkorábbi magyar királyi vármegyehelyünk volt, várispánságát még Szent István király alapította.

Első célpontunk a KORONÁZÁSI TEMPLOM, mely a lefutó híd tövében jobbra található, szemben vele, a hídláb túloldalán pedig a vár festői sziluettje látható. A POZSONYI VÁR stratégiai helyen épült, fontos kereskedelmi utak, többek között a Borostyánút kereszteződésében. A szlávok már a 9. században határerődítményt építettek a folyami átkelőhely védelmére. A várat a 11. és 12. században megerősítették, a 15. században pedig gótikus stílusban átépítették. 1552 és 1560 között reneszánsz rezidenciává alakították.

1750 és 1560 között nagyon szép rokokó berendezést kapott. Mária Terézia a pozsonyi vár falai között helyezte biztonságba a magyar koronaékszereket.

Mielőtt bementünk volna a KORONÁZÁSI TEMPLOMBA, Árpád diakónus ismertette a templom történetét. A koronázási templom jelenlegi csúcsdísze az 1833. évi tűzvész során lezuhant és az elpusztult korona helyére került. A templom előtt a régi Bécsi kapu tér volt, a középkori városfal egyik bejárata. Ellentétben az általános templomépítészeti szokásokkal, itt a főbejárat nem az épület nyugati oldalára került, hanem az ún. „porta speciosa” északról nyílik.

A fal előtt körben vizesárok húzódott, mely vizét a Duna egyik ágából kapta. A vársánc részeként maga a templom tornya is ellátott védelmi feladatokat, ágyúval felszerelt őrtorony is volt egyben. Ma azonban egy nagy és öt kis harang lakja, mely utóbbiakat a 2000. évi ezredfordulón a szomszédos országok adták ajándékba. Tőlünk magyaroktól a SZENT MARGIT harangot kapták.

Pozsony meghatározó történelmi épülete, a dóm több szakaszban épült. A többkápolnás, háromhajós csarnoktemplomot a 14. században kezdik gótikus stílusban építeni egy korábbi templom helyén. A dóm 2002-től a nemzeti kulturális örökség kincse, padlásáról került elő a PRAY-KÓDEX, amely egybeként a legrégebbi, összefüggő magyar szövegemléket, a Halotti beszédet is magába foglalta.

Bementünk a templomba, a koronázások közvetlen színterébe, a Szentélybe. Gyönyörűek a stallumok a faragványaikkal, és a magyar szent királyokkal, koronával ékesített középső ablak. Baloldalt a falon az itt koronázottak névsora, évszámmal. A szentély alatt számos kiemelkedő egyházi személy és a Pálffy család kriptája látható. Itt nyugszik az 1637-ben Pozsonyban elhunyt PÁZMÁNY PÉTER esztergomi érsek, majd bíboros, – a katolikus hit nagy alakja.

Kijöttünk a templomból és meghallgattuk Béla atya ismertetőjét a következő belvárosi sétáról. Ezt

követően elindultunk a koronázási útvonal mentén belvárosi sétánkra, mely útvonalat 274 db macskakőbe és díszkőbe épített kis korona szimbólummal is jeleznek a városépítők. Sétánkat úgy kezdjük, hogy kicsit letérünk róla. A dóm végében balra leforduló utca a város egyik legrégebbi utcájának tartott Káptalan, melynek ezen a végén található a PRÉPOSTPALOTA, vele szemben pedig a Pázmány Péter alapította volt jezsuita kollégium és szeminárium. A prépostpalota kertjében Rigele Alajos műve, ÁRPÁDHÁZI SZENT ERZSÉBET szobra áll. És itt találkozunk először a városban Szent Erzsébet kiemelt tiszteletével, akit Pozsony csakúgy, mint Sárospatak a saját szülőföldjének tekint. A kis utca ódon házai közt áll az un. NÁDORHÁZ is, amely 1649-től Eszterházy Miklós nádor birtokában volt. A háttérben kitekintő csipkés tornyocska a Klarisszák templomának a tornya. A klarisszák kolostorában többnyire magyar nemesi családok leányai éltek igen szigorú szabályok szerint. Ide menekültek a mohácsi vész után a margitszigeti (Nyulak szigete) apácák is, magukkal hozva legféltettebb ereklyéjüket, Szent Margit földi maradványait. A továbbiakban csak egy pár – főleg magyar vonatkozású – látnivalóról számolok be (hely hiányában). Eredeti útvonalunkra visszatérve az egykori dómdomb előterében az elegáns Uri utca, a Panska fut. A lépcső alatt balra, a volt városfal elé építve Tilgner Viktor alkotása LISZT FERENC mellszobra látható. A szobor előtti rácson a Koronázási mise első öt taktusa látható. A sarki, gyönyörű sárga rokokó palota az Erdődy család palotája, ezzel szemben az un. RÁKÓCZI HÁZ látható.

Magyar szempontból talán a legjelentősebb emlékeket őrző épület, a MAGYAR KIRÁLYI KAMARA PALOTÁJA, amely Magyarország legfelsőbb pénzügyi szervezete volt. Az ország három részre szakadása után a legfontosabb hivatalokat Pozsonyba költöztették. Miután a Kamarát 1783-ban Budára visszahelyezték, 1802-től 1848-ig ebben épületben ülésezett a magyar országgyűlés ún. „alsó táblája” (a „felsőtábla” ülései általában a Primási Palota Tükörtermében zajlottak). Ehhez az épülethez fűződik a reformkor rengeteg vitája a magyar gazdasági és kulturális függetlenségről, a jobbagyrendszer eltörléséről, itt hangzottak el Széchenyi, Kölcsey, Deák Ferenc, Wesselényi és Kosuth javaslatai és követelése. Széchenyi István 1825. november 6.-án itt szólította fel kortársait a Magyar Tudományos Akadémia megalapítására. A lenyűgöző PRIMÁS PALOTA klasszicista épületét Batthyány József bíboros és esztergomi érsek, Magyarország hercegprímása saját költségére építtette 1778-1781 között. Tetején, a Batthyány címer felett, ma is ott a bíboros kalap. Az épület oromzatán, a címerdíz két oldalán álló szoboralakok a tudomány, művészet, az erényes cselekvés, a hazaszeretet, a tisztességes szolgálat, az állhatatosság, a vallásosság allegóriái. A palota 1820-ig az esztergomi hercegprímások pozsonyi székhelye volt. Legszebb termében, a TÜKÖRTEREMBEN írja alá Napóleon 1805-ben a pozsonyi békét. Számunkra is kiemelkedő jelentősége van: ITT ÜLÉSEZETT A REFORMKORI ORSZÁGGYŰLÉSEK FELSŐTÁBLÁJA, és 1848. április 11.-én V. Ferdinánd császár és király itt nevezte ki az első magyar felelős minisztériumot és szentesítette a „márciusi törvényeket”. 1848 telén Görgey tábornok, fél év múlva Haynau rendezte be az épületben főhadiszállását. A bresciai hiéna itt írja alá a magyar szabadságharc főtisztjeinek, az aradi vértanúknak halálos ítéletét. Az érseki palota udvarán szökőkút áll a SÁRKÁNYÖLŐ SZENT GYÖRGY szobrával. Innen az udvarról nyílik a kápolna, melynek kupoláját Maulbertsch freskója díszíti, a vizet fakasztó Szent László legenda ábrázolásával. A Főtér műemléki védelem alatt áll. A tér legrégebbi épülete az ÓVÁROSHÁZA: a szabad királyi város, Pozsony városi tanácsa székel benne. A főtéren zajlottak a város legfontosabb eseményei. A tér súlypontjában a Roland kút látható, s Roland vitéz egyben a város önállóságának jelképe is. Sétánk ezzel véget is ért. Kb. 1 órás szabadidőt kaptunk, a ragyogó napsütésben, szinte nyárias melegben jól esett betérni egy-egy vendéglátóhelyre, hogy megízleljük a híres szlovák sört, illetve fagyaltot.

Kb. 17 órakor autóbusszal szálltunk, és elindultunk Budapest felé. Kissé fáradtan, de élményekkel

gazdagodva, lelkileg feltöltődve pihentünk a buszon. Amikor elértük az autópályát, hálát adtunk Mennyei Atyánknak a szép napért. Elimádkoztuk a Dicsőséges Szentolvasót. A szentolvasó előtt és az egyes titkok között egy-egy szép Szűz Mária éneket énekeltünk. Kisebb szünet után elimádkoztuk a Loretoi litániát. Budapesthez közeledve Árpád diakónus megköszönte Béla atyának a zárándoklat vezetését és további munkájához Isten áldását kérte. Megköszönte továbbá az autóbusz vezetőjének is a nyugodt, pontos és balesetmentes vezetését. Mi is megköszöntük Béla atyának és Árpád diakónusnak a zárándoklat vezetését és további munkájukhoz Isten áldását kértük.

Lukácsa Gézané

MORUS NAP, 2015. június 5.

Dr. Karátson Dávid előadása

„Vulkanológiai kutatásaim kialudt hazai és működő külföldi tűzhányókon” címmel.

Köszöntöm a kedves megjelenteket, és külön azt a szellemiséget és azt az értékőrző kultúrát, ami Önöket élteni, és ami reményem szerint engem is éltet; így aztán nagy megtiszteltetés a számomra, hogy meghívtak, és hogy előadhatok egy nyilván Önöknek egzotikus témában. Ami valójában inkább a témát minősíti – ha lehet mondani, jó értelemben –, hiszen tudvalévő annak számára, aki földtudományokkal foglalkozik – mint jómagam – hogy a vulkánoknál talán csak egy nagyobb „sláger-téma” van, a dinoszauruszok, no meg persze még az ásványok is, ami szintén nagyon népszerű téma. Így aztán azt gondolom, megpróbálva szerény maradni, hogy lehet ugyan, hogy vannak személyes érdemeim, de nem ezek a fontosak, hanem a téma, ami kétségtelen mindenkit lázba hoz mondhatni a Kishercegtől kezdve napjaink vulkanológusaiig. Hiszen ez egy komoly társadalom, szakmai közösség világszerte, legalábbis több tízezer olyan kiváló kolléga van – én magam például két-háromszázat személyesen is ismerek, és konferenciákon rendszeresen találkozunk –, akik ezt a szakmát művelik.

Miközben bevezető gondolataimat mondom, Szantorini festői, 3600 évvel ezelőtt beszakadt ún. kalderájában egykori vulkáni mélyedésében, az abban helyet foglaló kikötőben gyönyörködhetnek. Erről a kitörésről, amely megrázta az akkori Égei tengert, hamarosan részletesen is fogok beszélni. Valahányszor eljutottam egy különleges vulkánra, vulkáni vidékre Földünkön, mindig fantasztikus várakozásokkal voltam, és nem is csalatkoztam a reményeimben. Hadd tegyem hozzá, azért sem, mert alaposan felkészültem. Szerintem, aki ésszel és felkészüléssel járja be a Földet, vagy legalábbis egy jelentős részét – nekem ez szakmai kötelességem, szakmai „ártalom” –, az sokkal többet kap, mint aki csak felül becsukott szemmel egy ügyeletes repülőgépre, vagy akár autóbuszra. Már Európán belül is nagyon sokat lehet látni, természetesen nem csak a távolság teszi a szépséget, de aki még messzebb földre eljut, ahol nagyon komoly szervezés és anyagi eszközök stb. szükségesek, ott nagyon-nagyon meg kell fontolni minden egyes napot, hogy miképp tölti el az ember, és én szakmai alapvetésemnek és hitvallásomnak tekintem, hogy ésszel, tudással, felkészültséggel járjam be a világot. Majdnem minden kontinensre eljutottam már, Afrikába valamiért nem, – pedig ott is vannak vulkánok-, igaz, repültem Afrika partjai előtt, amikor a Kanári-szigetekre mentem; és az Antarktiszra sem, pedig ott is vannak vulkánok. Vulkánok szinte mindenütt vannak, vagy voltak. Így hazánkban, Magyarországon is, amiről szintén fogok beszélni.

Három nagyobb blokkot állítottam össze. Az első Szantoriniról fog szólni, az Égei-tenger, a mai Gö-

rögország egyik ékszerdobozáról. A második részben a Kárpátokról, ezen belül a Hargitának is a legfiatalabb vulkánjáról, a festői Szent-Anna kráter-tavat rejtő Csomád vulkánról fogok beszélni. Majd pedig, ha még van erőnk és energiánk, akkor egy jávai anzikszot mutatnék be, ahol tavaly jártam egy nemzetközi vulkanológiai konferencián és sok-sok diát, képet hoztam. Tíz vulkánt látogattunk meg, ötre föl is másztunk, ezek 2500-3000 m magas tűzhányók.

Még mindig a bevezető gondolatok jegyében megköszönöm azt is, hogy fiatalembernek neveztek, nos, a fél életemet a rendszerváltás után töltöttem és a felét előtte, ebből gyors fejszámolással ki lehet számolni, hogy tavaly voltam 50 esztendő. S azt is, hogy a szocializmus évtizedei alatt nőttem fel, amikor csak titkon reménykedhettem olyasmiben, hogy eljutni, megismerni távoli vidékeket, hiszen a vasfüggöny le volt eresztve. Én egyébként 1987-ben jutottam először Nyugat-Európába, akkor keltem át először a vasfüggönyön, és mindjárt Hollandiába jutottunk el egy egyetemi cseregyakorlat keretében. Az akkori, meg az azutáni kiváló tanárainknak – valóban, nemcsak egyetemi, hanem már középiskolai nagyszerű tanárainknak is köszönhetem, hogy a földtudomány lett a választott szakterületem. Ami azért meglehetősen érdekes és speciális, mert a családom felmenői ál-

Morus nap-Karátson Dávid előadása-Santorini

talában bölcsesek, társadalomtudósok, de leginkább művészek. Édesapám Karátson Gábor Kosuth-díjas festőművész, elsősorban őt hadd említsem meg, 80 éves volt a minap, tehát 30 év különbség van közöttünk, az én nagyobbik fiam meg 20 éves volt nemrég, ez legalább egy családi hagyomány... Viszont az, hogy természettudós lettem – sőt mi több, az öcsém is, aki matematikus lett –, valóban sajátos, érdekes kérdés, hogy miért. Anyai ágon talán ebben a körben is ismerik Granasztói Pál nevét, aki nagyapám volt, építész, író. S tudnék sorolni más felmenőket, rokonokat is, mindenféle embereket, ám nyilván Önöknek is vannak nagyszerű felmenőik, ez nem érdem, vagy éppen hiba, hanem adottság. Az én esetemben biztos, hogy magas mérce volt fölrakva otthon is mindig, ezt kellett megugrani..., hogy sikerült-e, azt az utókor dönti el, vagy akár Önök is el-

dönthetik. A lényeg az, hogy bár öcsémmel együtt messze mentünk hivatásunkban, mégsem mondanám, hogy messze estem a fától, az apámétól, vagy édesanyámétól. Hiszen nagyon hasonló szellemben élünk és gondolkozunk, viszünk tovább sok örökséget, mégis ami a szakmát, a professziót illeti, kétségtelen, hogy ez a szakmaiság, amit én képviselek, – az öcsémével együtt –, az azért más. Mindenesetre, éppen azért, mert nem gondolom, hogy sokan lennének ebben a teremben geológusok, pláne nem vulkanológusok, természetesen rendkívül leegyszerűsítve igyekszem fogalmazni, és elnézést kérek, ha mégis csúsznak mondandómba szakmai kifejezések. S mindjárt azt is hadd tegyem hozzá, hogy a három anyagból, amit bemutatok, kettő a nemrég megrendezett „Felfedezők Napján” tartott előadásom anyaga egyben, ezeket nem lustaságból nem változtattam meg, nem vettem ki azokat a diákat, amelyek szakmaiak, hanem, hogy lássák, hogy az én szakterületem miről szól. Ezeket természetesen mellőzni fogom részleteiben, a szórakoztatást tekintem a legfontosabbnak.

Mindenki hallott már Szantoríniról, vagy ha mégsem, akkor az Atlantiszról biztosan. Ugyanis ahány ókori szerző, annyiféle helyen keresték a legendás, elsüllyedt Atlantiszt. Ezen jelöltek egyike – és szakmailag legmegalapozottabb – valóban az Égei-tengeri Szantoríni vulkán-szigete lehetett. Hadd tegyük hozzá mindjárt, hogy ez legenda, amit Platón írt le először – ő a nagyapjától, az pedig egyiptomi papoktól hallotta –, szóval nagyon érdekes, hogy egy legendából hogy lesz valami, aminek van természettudományos magja. Annyi tehát ennek az igazságtartalma, hogy Szantorínin borzalmasan nagy vulkánkitörések voltak az elmúlt évszázazredekben, legalább kettő pedig irtózatossá nagy. Az utolsó a késő bronzkorban volt 3600 évvel ezelőtt, de korábban is volt tucatnyi nagyon komoly vulkánkitörés. A vulkánokat emberekhez szoktam hasonlítani. Ismerik azokat az embertársainkat, akik sokat beszélnek, locsognak, fecsegnek, de nem túl jelentőseket mondanak, és vannak olyanok, akik mélyen, bölcsen hallgatnak, de ha egyszer megszólalnak, akkor érdemes odafigyelni a szavukra. Ilyenek a vulkánok is. Ez egy általános természettudományos összefüggés, megvan a maga tudományos magyarázata, háttere, hogy miért s hogyan történik a magma mozgása, mekkora a gáztartalma, meddig lappang az energia a Föld mélyén. Tehát azoknak a vulkánoknak, amelyek ritkán törnek ki, szinte mindig jelentős, komoly kitörésük van. Szantoríni is így működik, mégpedig ciklusosan. Földtörténeti nézőpontból nem is olyan ritkán, hiszen néhány tízezer évenként nagyon komoly kitörései voltak. A késő bronzkorban már települések is kialakultak, legalább egy biztosan, melynek Akrotiri volt a neve – erről talán már hallottak –; s a festői szigeten ott lakók nagyszerű várost hoztak létre, amely a minószi kultúrának volt a szantoríni lefolytatása. Mint tudjuk, ennek Krétán volt a központja, és ott fantasztikus paloták is léteztek. Nos, ez a kultúra úgy 3500 évvel ezelőtt megszűnt, s nem tudjuk az igazi okát, miért. Sokan ezt a vulkánkitörést gyanították, hogy egy hatalmas szökőár, – amit a vulkánkitörést gerjesztett – okozta volna ennek a kultúrának a le hanyatlását. A régészek különösen támogatták ezt az elképzelést, de aztán a kormeghatározások „sajnos” bebizonyították, hogy jó 150 évvel korábban volt a nagy vulkánkitörés, mint a minószi civilizáció hanyatlása. De ettől az még tény, hogy Akrotiri városa és mindenki, aki ott élt, megsemmisült, vagy eltűnt. Azért így fogalmazok, mert nem találtak egyetlen egy holttestet, vagy csontvázat sem. Az emberek valószínűleg elmenekültek, nem jártak olyan pórul és szerencsétlenül, mint Pompeii, vagy Herculaneum lakosai, a jóval későbbi dél-olaszországi Vezúv kitörésekor.

Szantoríni vulkán-szigete évszázadok óta vonzza a tudósokat. Ez a sziget voltaképpen több szigetből áll, melyek kifli alakban rendeződnek. Thíra közöttük a legnagyobb, és még két kisebb sziget fogja körbe a központi öblöt, benne pedig egy újabb vulkán – mondhatni 'gyermek' ennek a régi, besza-
kadásos kalderának, üstszerű mélyedésnek – nőtt ki, amit Kameni-szigeteknek hívnak. Ezek ma is működnek – 1950-ben volt a legutolsó kitörés –, de ma is „füstölnek”, azaz gázok törnek föl, úgy-

hogy nyugtalan területről beszélhetünk. A „kaldera” kifejezés spanyolul valóban üstöt jelent, a vulkanológus számára azt jelenti, hogy hatalmas vulkáni mélyedés. Hogy itt pontosan mikor alakult ki, egy érdekes és izgalmas kérdés. Szakmailag jól megfogható analógia van például a Vezúvot körül vevő vulkáni ronccsal. Sokan azt gondolták a tudósok közül is, ha ott van a mélyedés, és volt egy nagy kitörés, akkor biztos létezett egy nagy vulkán, ami beszakadt, és beözönlött a tenger. A Vezúv hasonlatát felidézve ott is van egy gyűrű és abban benne a mostani Vezúv, ahova a turisták buszokkal felmennek. De kiderült, hogy nem ez a helyzet. Már egy freskóábrázolás is arra utalt – amit Akrotiri egyik házában találtak –, hogy a jól látható hajók mögött sziget rajzolódik ki, amit a tudósok úgy értelmeznek, mint a mostani, meredek kaldera falait. Tehát már megvolt, meglehetett ez a gyűrűszerű alakzat, valamilyen formában egykor is létezett, azaz el lehet mondani, hogy többször előfordulhatott olyan kitörés, amely hatalmas kalderát hozott létre.

Hogyan is festett ez a régi sziget, azt pontosan nem tudjuk. Azonban abból a „flottilla” nevezetű freskóból azt valószínűsíthetjük, hogy a régebben meglévő kaldera öbölnek esetleg csak a mérete változott, mert a kalderaképződések után újból és újból „feltelt” belső szigettel, szigetekkel, amit a felújuló vulkáni működés hozott létre. Talán éppen a minőszi időkben is volt ilyen belső sziget. Biztos volt ott öböl, hiszen a hajók és maga a civilizáció épp azért tudott létrejönni, azért vált kereskedelmi központtá, mert öböl védte már akkor is. Azaz ez a fajta zárt morfológiája már akkor is meglehetett a szigetsoportnak. És a mostani Kameni szigetéről pre-Kameninek – tehát egy régebbi Kameninek – elnevezett sziget lehetett ott akkoriban. Ennek a térfogatát, méreteit hosszú idő óta próbálják a kutatók meghatározni. Saját munkánk során, amelyet öt évvel ezelőtt kezdtünk el, azt firtatjuk, hogy mekkora volt pontosan ez a hatalmasnak tűnő öböl. Kisebb volt esetleg? S a belső sziget mekkora volt? Szóval hogyan is nézett ki valójában a vulkanikus tájkép a minőszi – tehát 3600 évvel ezelőtti – időkben.

A legutolsó – az a bizonyos minőszi – hatalmas kitörés akár 60 m vastagságban belepte vulkáni tuffával az akkori szigetet. A kaldera pereméről, a sziget főútján végigmenve, mindenhol az a látvány tárul a szemünk elé, amely megmutatja az elmúlt évszázazredek kőbe véselt vulkáni történetét. Akárhová megyünk, rétegről-rétegre értelmezni tudjuk a kitörések korát, jellegét. Itt nincs olyasfajta vulkánveszély, mint a Vezúvon vagy az Etnán, de Szantoríni így is vulkanológiai paradicsom, és emellett jelképe is a vulkanológiának, ezért szinte minden kutató akar róla mondani valami újat, nos én is így voltam vele.

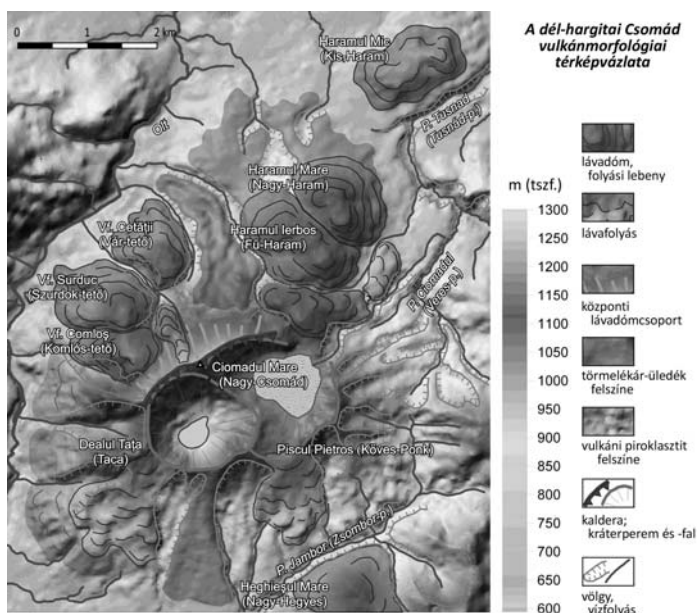
A sziget domborzatának finom viszonyait, illetve a tenger mélységeit ma már újabb módszerekkel lehet meghatározni, megmérni. Egy igen informatív, úgynevezett domborzati modell áll elő ilyenkor; a vulkáni rétegeket pedig kőzettani, geokémiai, vagy, mint kutatótársaimmal, fotóstatistikai elemzéssel is vizsgálhatjuk. Nem részletezem, miképpen, de e módszerek segítségével eredtünk az egykori szantoríni morfológia nyomába.

De vannak a Kárpátokban is tűzhányók. A Csomád nevű vulkán a Dél-Hargitának a legdélebbi csücskén található, ez egyben a legfiatalabb vulkán a mi kárpáti térségünkben. Mert egyébként egy magyar vulkanológus idehaza bizony nem aktív vulkánokat kutat, hanem idős, lepusztult vulkánokat, olyanokat, amelyek a mai Magyarországon akár évmilliókkal ezelőtt működtek. Kérdezik az ismerősök, érdeklődők, hogy hol dolgozom, hisz Magyarországon nincsenek vulkánok. – Hát dehogy-nem, a Badacsony. – Hát persze, a Badacsony. – Csakhogy nem csak bazaltvulkáni hegyeink vannak, hanem ott vannak az andezit hegységeink, a kárpáti vulkáni koszorúnak a tagjai: a Börzsöny, a Visegrádi hegység, a Mátra, a Zempléni hegység ... és Erdélyben a Hargita. Ezek mind vulkanikus eredetű hegységek, ami azt jelenti, hogy akár évmilliókkal, de itt a Hargitában csak év-százazredekkel, vagy év-tízezredekkel ezelőtt jöttek létre. Tehát ezek, ezeknek a fiatalos formakincse, formavi-

lága már nagyon olyan jellegű, nagyon hasonlatos ahhoz, mint egy aktív vulkán. És valóban, a Csomád esetében a most felélénkülő kutatások azt bizonyítják, hogy a vulkanizmus itt nagyon fiatal, már nem csak földtörténetileg, hanem emberi időszámítással mérve is.

Nagyon sokan vizsgálták ezt a vidéket, melyet az erdélyi (a hivatalos romániai) tájféldrajzban is a Hargitától külön vesznek, Csomád – Búdös hegycsoport néven. Van ott egy Búdös nevű hegy, ez azért „búdös”, mert kénes gázok jönnek ki orrán-száján, dől a „füst”. Nos, persze ez nem füst, hanem mofetták, láthatatlan széndioxid felbugyogások, amelyek egyébként kúraszerűen nagyon jótékony hatásúak az érrendszerre. Egyébként több helyen sárgás szín is megjelenik a Búdös hegyen, ami a kénnek a színe; a kéntartalmú gázoknak a kicsapódása eleve jelzi, hogy itt csak szunnyad a vulkanizmus.

(Ezek után egy térképet láthattak a jelenlevők, ahol a Kárpátok legfontosabb földtani egységei közül a vulkáni eredetű területeket szemlélték meg.)

Morus nap-Karátson Dávid előadása- Csomád

Az andezit hegységek sorát tekintve, a Börzsönytől elindulva – bár megszagatva ugyan-, de meglehetősen folyamatosan egy belső-kárpáti vulkánláncot lehet felismerni, ami a Keleti-Kárpátokban, a mai Erdély keleti peremén húzódva ér véget. A Kárpát-medencén belül ugyanakkor olyan tufarétegek találhatók, amelyek egykor, évtízmilliókkal ezelőtt belepétek, elárasztották az egész térséget. Ezt követően, az alföldi területeknek a szintén jó néhány millió éve induló süllyedése miatt a mélybe kerültek, azonban néhány helyen a felszínen is megmaradtak. Például ilyen a Bükkalja. Biztos többen jártak már a kaptárkövek, a barlanglakások, a tufába vájt egykori borospincék vidékén. Egertől Miskolcig terjed ez a Bükkalja. A kibukkanó, vastag tufarétegeket nagyszabású robbanásos vulkanizmus rakta le a 20 – 10 millió évvel ezelőtti időszakban. Az andezithegységek a Börzsöny-

ben kb. 16 millió évvel ezelőtt kezdték meg működésüket, és egészen a Csomádig, az utolsó ember előtti, vagy inkább már őseMBERi időKig, a jégkor csaknem legvégéig tartottak. E tizenhatmillió éven belül a kormérések feltárták, hogy a Keleti-Kárpátokban folyamatos fiatalodás mutatkozik, amely mellesleg Európa leghosszabb egybefüggő vulkán-lánca. A Kelemen-havasoktól a Görgényi-havasokon keresztül a Hargitán át tart, itt a vulkanizmus 10 millió évvel ezelőttől kezdve fokozatosan fiatalodott. Például a Hargita mentén 6 millió évvel ezelőttől csupán néhány 10 ezer évvel ezelőttig tartott a vulkanizmus.

A Csomád térségében elmondható, mert kőKori leletek bizonyítják, hogy az őseMBER megtelepedett a medencében és ténylegesen szemtanúja lehetett 30-50 ezer évvel ezelőtt a legutolsó vulkán kitöréseknek, amelyek általában a Szent Anna-tó és a Mohos-láp kettős kráteréből táplálkoztak. Ebben az utolsó működési szakaszban robbanásos kitörések voltak. A Szent Anna esetében nagyon szabályos, tölcser alakú a kráter. A tó mélyének tavi üledékkitöltésén radiokarbon módszerrel végzett vizsgálat 27 ezer évet adott, tehát ekkor már biztosan megvolt ez a tölcser. A legutolsó kitörés időpontjáról a Mohos-kráter üledékkitöltésében lévő legutolsó tufaréteg árulkodik, e fölött 29 ezer évet kaptunk.

(Ezek után a Csomád vulkánmorfológiai térképét láthattunk, amely értelmezi a különböző jelenségeket.)

A kis lávafolyások úgynevezett lávadómok, amelyek felfelé türemkedtek, ezek egy része 100-150 ezer éves, de zöme feltehetően fiatalabb, inkább 30-50 ezer éves. A lávakitörések mellett robbanások is történtek, amelyeknek a tufarétegei akár 20-30 km távolságba szóródtak. Vannak kidobott bombák is a Csomádon, ugyanúgy, mint Santorinin, vagy a Vezúvon, tehát „fiatalos” vulkáni jelenségek, és látványos tufarétegek, amelyek az akkor gyakran tóval, vagy lápokkal kitöltött krátermedencékben is megtalálhatók. Mivel löszhullás is történt a legutolsó száraz jégkorszakban, a löszrétegek között is megfigyelhetők a tufa-csíkok, radiometrikus kormeghatározással a lerakódás időpontját is szépen meg lehet mondani.

A kormeghatározással kapcsolatban. A vulkanológusnak nagyon sokféle szakmával kell „jóban lennie”. Ha nem is ért mindenhez, a radiometrikus kormeghatározás ugye fizika, atomfizika, és még a geokémiával is összefügg. Mindezek olyan szaktudást igénylő területek, amelyekben egy földtudós ritkán tud elmélyülni, minden egyes módszernek külön meg van a maga ága-boga, és azoknak a külön szakemberei. Amikor ráadásul a kormeghatározással foglalkozó szakemberek egymással vitáznak, akkor az ember bizony gyakran elveszti a fonalat, tehát higgyék el, ez nagyon nehéz feladat. Az egyes vitás esetekben előfordul, hogy karmesternek érzem magamat – mint vulkanológus –, mert ha elegendő támponttal rendelkezem, én fogom a fő irányt mutatni, és szerencsés esetben mindenkinek a munkája beilleszkedik abba a képbe, amit kifundáltam. Mert mint vulkanológus a terepen – ténylegesen a helyszínen – én mozgok, s látom, hogy mik a viszonyok, például melyik réteg van alul és melyik fölül. Az ember alkot magában egy képet, megállapít egy viszonylagos sorrendet, és akkor hívom azt a kollégát – mert a szakma kicsi –, aki például az egyik, vagy másik módszert műveli. Például a radiokarbon, más szóval a szén 14-es kormeghatározással foglalkozó módszer csak 50 ezer évig visszamenőleg alkalmazható. Ez Csomádon nagyszerűen használható a fiatalabb kitörések vizsgálatára, de a régebbiekre már nem. Ráadásul szerves anyagra van szükség hozzá, ami nem mindig kerül bele a tufába. Bizonyos kristályok kihűlésének idejét más módszerekkel lehet meghatározni. De biztos, hogy pont a kihűlésnek a korát tudjuk „megcsípni”? Nem pedig a kristálynak a magmakamrában történő lehűlését, kikristályosodását kapom meg a korméréssel? – és így tovább. Nagyon sok érdekes kérdés és buktató van tehát, főleg pont a fiatal kormeghatáro-

zás bizony rázó terület. Nagyon érdekes kutatásokat folytatunk, és folytatnak más kutatók napjainkban is, mert Önöknek talán mindegy, hogy most 25 ezer éve, vagy 35 ezer éve volt-e a Csomád utolsó kitörése, nekünk azonban nem mindegy, a kutatók egymással épp ezen viaskodnak. Például mi most nagyon „büszkék” vagyunk arra, hogy egy 29 ezer éves, eddig még nem ismert fiatal kitörést meg tudtunk találni. Azaz elmondhatjuk, hogy a mi meggyőződésünk szerint 29 ezer éve volt az utolsó kitörés. De ennél talán bizonyos szempontból még fontosabb, hogy a Csomád egy szunynyadó vulkánnak tekinthető. Ezt szakmailag úgy fogalmazhatjuk meg, hogy sor kerülhet még kitörésre, bizonyos valószínűséggel. Ám mindig vannak, és lesznek előjelek – szerencsére, mert a

Morus nap -Karátsón Dávid előadása -Merapi kráter,Java

Csomád bizony elég komoly robbanásokat produkált a korábbi évtizedekben. Tehát még lehet számítani kitörésre, és összintén megvallva a Kárpátokban, a Kárpát-medencében ez az egyedüli hely, ahol szakmailag jogosan lehet számítani rá. Elképzelhető tehát, hogy egyszer csak érdekes jelek jönnek, mert felfelé mozog egy kis olvadék, magma, ezt lehet detektálni, megváltozik a gázok összetétele, mennyisége. Ezek a jelek nagyon is jól foghatók, mérhetők, és ha netán így lenne, következtetni tudunk arra, hogy esetleg küszöbön áll egy kitörés. Nem mondanék igazat, ha azt mondanám, hogy ezt nem szeretném, számomra biztos érdekes lenne.

Zárszóképpen hadd mondjam még el, nekem a szívemhez legközelebb a kárpáti vulkánok állnak. Természetesen a tudományterületemen akkor tudok valami igazán újat mondani, ha nemzetközi szinten jelen vagyok, különösen ha aktív vulkánokat kutatok, mint látták Santorini példáján. Utalnék Kantra, a neves filozófusra, aki egy településen élt egész életében, mégis nagyszerűt tudott alkotni, ám míg a filozófiához ez megengedett, vagy mindegy, addig egy természettudósnak – ezen belül különösen egy földtudósnek – nem lehet kihagynia azokat az ismereteket, amelyek a glóbusz egészéről származnak. Aki a réges-rég lepusztult, öreg vulkáni hegységekkel – mint amelyek Ma-

gyarországon vannak – akar foglalkozni, annak muszáj, hogy lásson élőben vulkánt, és szó szerint szagolja, átélje mindazt az élményt, magába szedje azokat az ismereteket, amit ezek tudnak. Mi több, ritkán, de néha eljön az idő, mint az 5 évvel ezelőtti izlandi vulkánkitörés kapcsán, hogy a társadalom egyszerre csak felértékeli ezeket az ismereteket. Mert éppenséggel nem vagyunk „vulkánország” noha Magyarországon egykor éppen annyi aktív vulkán volt, mint az Appennin-félszigeten; mégis a kialudt vulkánok a nemzeti örökségünk részét képezik valamilyen értelemben, az én felfogásomban. Így aztán már csak ezért is tisztába kell jönnünk velük, és hadd tegyem hozzá, hogy az emberi ismereteknek, a megismerésnek a mélységei feneketlenek, tehát még van bőven teendők.

Jó esetben minden tudósnak így kell hozzáállnia, én magam – legalábbis a tudományban – önkritikus próbálok lenni, itt és itt bizony tévedhettem, ezt és ezt a kérdést ma másképp látom, ezen a nyomon pedig igenis tovább lehet még menni. Legboldogabb akkor vagyok, ha legjobb diákjaim – akikért érdemes bármennyi erőfeszítést megtenni – tudományos diákköri dolgozatokban vagy értekezésekben viszik tovább azt a tudományt, amit én is művelek.

Remélem, nagyjából kerek volt eddig is, az időm biztos, hogy lejár, de ha úgy gondolják, szívesen vetíték friss élményeimből, egy igazi vulkán-országról, Jáváról. Megszavazzák?

Ezután vetített képes úti beszámolót láthattunk Jáváról.

Az előadó olasz kollégájával 3 hetet töltött Jáván. 10 vulkánt látogattak végig.

Ebből az utazásból lehetett látni izelítőt. A vulkánok látványán kívül a fényképeket kísérő történetekkel bepillantást nyerhettünk a jávaiak mai életébe és a buddhista, hinduista emlékeibe is.

Trogir

Nagy megtiszteltetés érte az egyesületet, amikor Újbuda Önkormányzatától meghívó érkezett Újbuda testvérvárosában, a horvátországi Trogirban megrendezésre kerülő „Demokratikus szerepvállalás és polgári részvétel” testvérvárosi konferenciára szeptember 3-tól 6-ig. Angol címe: European Democratic Engagement and Civic Participation Conference of Twinning Town – EURODEM. A találkozóra Trogir és Újbuda mellett Csehországból Prága 5. kerületét, valamint Németország Vaterstetten városát képviselő civil szervezetek és közintézmények képviselői érkeztek. Újbuda delegációjában húsznál is több civil szervezet képviseltette magát, a csapatot a konferencián is felszólaló kabinetfőnök, Rimóczi Imre vezette. A konferencia vezérgondolatát az EU polgárokat támogató kezdeményezéseiről, célkitűzéseiről szóló hivatalos előadások képviselték, majd a résztvevő szervezetek és önkormányzatok jó gyakorlatait bemutató prezentációk hozták közelebb egymáshoz a kezdeményezőket.

Ami a magyar csapatot illeti, már a buszon megindult a civilek ismerkedése – köszönhetően Csillag Péternek, a Molnár-C. Pál Múterem-Múzeum Nonprofit Kft. vezetőjének, aki lelkesen a bemutatkozások élére állt, majd a 3 napos program során a többi delegáció tagjaival is megismerkedhettünk az előadások szüneteiben és a workshopokon. Gyönyörű műemlékváros adott otthont a találkozóknak, a plenáris ülések a Városházán zajlottak, a műhelymunka pedig egy szintén műemlék épületben, az iskolában. Csodálatos, egy-két záporral fűszerezett napfényes idő és meleg tengerpart biztosította a szabadidős programok hátterét.

A Morust elnökünk képviselte a konferencián, s ezúton is köszönjük a nagyszerű lehetőséget!

Makrainé Tóth Rita

Együtt

Őrmező ünnepe: Dóka Rita átadja a fiatalok adományát

Őrmező ünnepe

2015.szeptember 12-én tartották Őrmező ünnepét a Költők parkjában, immáron a 15. alkalommal. A lakótelep színes, programokkal teli összejövetelére a Morus Szent Tamás Egyesület is kitelepült egy sátorral, adományokat gyűjteni. Tagjaink apró, már fölöslegessé vált dísz tárgyaikat, könyveiket ajánlották fel, az ebből befolyt összegből a karácsonyi szeretetsomagokhoz fogunk tartós élelmiszert vásárolni rászoruló testvéreink számára.

Az Őrmezőn működő Kossuth Lajos Gyermekotthon és Általános Iskola tanulói süteményeket és lángost sütöttek, ennek eladásából 52.925 Ft-ot gyűjtöttek össze, melyet egyesületünk karitatív céljaira ajánlották fel.

Dóka Rita, az intézet igazgatónője ünnepélyesen adta át a gyerekek által gyűjtött adományt, rámutatva arra, milyen nemes cselekedet, hogy a fiatalok munkájukkal az időseket próbálják segíteni.

McQuirkné Glattfelder Lúcia

Kopjafa szentelés

2015. szeptember 24-én szép ünnepségre került sor az Őrmezői Általános Iskola kertjében.

2001-ben, a Milleniumra állíttatott kopjafa, melyet az Őrmezei Közakarat Egyesület helyezett el, elkorhadt és idén tavasszal, egy erős vihar alkalmával kidőlt. Ezt pótolta a Közakarat Egyesület a 11. kerületi Önkormányzat segítségével. Az ünnep szépségét fokozták a Weiner Leó Zeneiskola növendékeinek hangversenye, az általános iskola tanulóinak éneke és az előadók Szent Gellértet méltató beszédei.

Kopjafa szentelés

Vendég Zsolt

A legenda szerint András herceg fogadására igyekezvén, Szent Gellért püspök 1046-ban a környéken vonult át, mielőtt mártírhalt szenvedett volna.

Az ünnepségen részt vett és beszédet mondott az Önkormányzat részéről Junghausz Rajmund, az Őrmezei Közakarat Egyesület részéről Vendég Zsolt és Lőrincz Krisztina, Forgács Alajos plébános úr, Faragó Dávid lelkész úr és az Őrmezei Mórúsz Szent Tamás Egyesület részéről M.Glattfelder Lúcia.

A kopjafa megkoszorúzása után az előadók közös érintésükkel adtak és kaptak erőt a kopjafa megáldott erejéből.

McQuirkné Glattfelder Lúcia

Őszi kirándulás Nagykanizsára, a Kányavári szigetre és Zalavárra

Az Őrmezői Morus Szent Tamás Egyesület és a Kelenföldi Szent Gellért Plébánia közös szervezésében idén is megtartottuk az őszi kirándulással egybekötött zárandoklatot.

Október 10.-én reggel 6,30 -kor indult az autóbusz Őrmezőről, a Szent Gellért Plébánia elől pedig 6,45-kor.

Útvonal: NAGYKANIZSA – KIS BALATON (Kányavári-sziget) – ZALAVÁR.

Az autóbuszon megkaptuk Alajos atya által készített tájékoztató füzetet, amely zárandoklatunkon irányítúként szolgált. A városból kiérve elimádkoztunk a reggeli imát, majd őrangyalunkhoz fohászkodtunk. Könyörögtünk Istenhez: vezessen, oltalmazzon, áldjon meg minket, s mindig érezzük gondviselő atyai jóságát. Rövid szünet után Rózsafüzért imádkoztunk a VILÁGOSSÁG titkaival. Az egyes titkok előtt szent éneket énekeltünk. Ezt követően Alajos atya Ferenc pápa ÁLDOTT LÉGY kezdetű enciklikáját ismertette, amely a környezetvédelemmel kapcsolatos feladatainkkal, felelősségünkkel foglalkozik.

Kb. 10 óraker megérkeztünk NAGYKANIZSÁRA. Az autóbusz az Alsóvárosi Szent József plébánia-templom előtt állt meg. Leszálltunk az autóbusról és bementünk a templomba, ahol Vahon István plébános atya fogadott minket. Az ünnepi szentmisét Alajos atya tartotta. A szentbeszédet István atya mondta. Rátért a migráns áradat által okozott válságra. Bár ennek kimenetelét és kihatását Európára még nem látjuk tisztán, de a reményt, hogy Isten segítségével megoldódik a helyzet, nem szabad elveszítenie a keresztény embernek. Ezért sokat kell imádkozni.

A szentmise végén István atya a templom történetéről beszélt: A templom a város legértékesebb műemléke, 1702-14 között épült a lerombolt vár tégláiból, köveiből a ferences rendi szerzetesek számára. A templom főhajós és egy mellékhajós rendszerű. A falakon és a szentély kupoláján stukkós domborművek láthatóak, mellékhajójában díszes mellékkoltárok találhatók. A főbejárat mellett elhelyezett szenteltvíztartót egykori török sírkőből faragták. A főoltárképet C. F. Sambach festette 1770 körül. A szentélyben szokatlan módon még egy oltár foglal helyet, a spanyol származású SZENT DIDÁK oltára. Szent Didák egy felhőn állva széttárt karokkal lebeg, testét angyalok támogatják. A ferences testvér missziós papként a pestises betegek vigasztalója volt. 1463-ban halt meg. A főoltár és a szószék megrendelője a város kegyura, gróf Batthyány Lajos volt. A városi testületek és a polgárok által készített oltárképek és faragványok a ferences ikonográfiát követik, valószínűleg a rendi műhely munkái. Legnagyobb értékűek a barokk faszobrok. A kétszintes ferences kolostor tágas ebédlőjének mennyezeti freskói tönkrementek, szép intarziás ajtaját ma a múzeum őrzi. 1950 nyarán az itt élő szerzeteseket elhurcolták, deportálták.

Kijöttünk a templomból, a tervezett városi sétát kellemes, szép őszi időben végeztük. Nagykanizsán nagy útépitési munkák folynak, így nem minden jelentősebb épülethez jutottunk el, de amit láttunk, az nagyon szép volt.

- Az ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ PALOTÁJA: A Társaság 1857-ben ügynökséget létesített. A Csengery és Fő utca sarkán álló épületet 1913-14-ben építtették. A négyszintes palota Kármán Aladár és Ullmann Gyula tervei alapján épült. Stílusában az eklektika és a szecesszió elemei

Őszi kirándulás-Nagykanizsa-Szent József templom és a Zalavár-Millenniumi emlékmű

egyaránt megtalálhatók. Az épület Fő úti homlokzatát a padlástér magasságában timpanon díszíti, benne fiúcskák által tartott koronás kiscímer látható, alatta az „ELSŐ MAGYAR ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG” felirattal.

VASEMBERHÁZ – Erzsébet tér 1. A város földesura építtette a XVIII. század közepén. Eredetileg a Batthyány család vendégfogadója volt. Mai nevét a korábban benne lévő Unger Ullmann- féle vas-kereskedés cégére után kapta. A legutóbbi felújítás során kibontották az Ady utca felőli rész boltíveit és árkádokat alakítottak ki. A mai állapotában alul üzleteknek ad helyet, az emeleten pedig az elegáns házasságkötő és fogadótermeket találjuk.

GUTMANN-PALOTA – Erzsébet tér 11. A szép vonalú, klasszicista házat 1820-ban építették. Kereskedőházra jellemző a magas, kőkeretes, vetőköves kapuja: homlokzatát nemesen egyszerű fadíszek borítják. Hajdani tulajdonosa az a Gutmann család, amely eredeti termékek feldolgozásával európai hírnévre tett szert.

VÁROSHÁZA – Erzsébet tér 7. A barokkos hatású Erzsébet teret nyugatról a Városháza háromszintes, szinte teljesen dísztelen épülettömege zárja. 1936-37-ben építették Hübner Tibor és K. Császár Ferenc tervei alapján helyi kisiparosok. A palota homlokzatát a magyar címer díszítette, alatta arany betűkkel a „TÖRVÉNYHÁZ” felirat volt olvasható. 1990 óta működik benne a Polgármesteri Hivatal. 1992. augusztus 19.-én a homlokzaton egy bronzból és tűzzománcból készült városi címert helyeztek el.

A szabadidő-program véget ért. Autóbuszra szálltunk, hogy utunk következő állomására, a KÁNYA-VÁRI-SZIGETRE érkezzünk. A Kányavári-szigetet a Zala folyó és a Kis-Balaton nyugati víztározója zárja közre. Gyalog közelíthető meg, a Zala fahídján át. Két kilátóból tekinthetünk rá a Hídvégi-tóra és környékére. A szigeten a Búbos vöcsök tanösvény található. A tanösvény 2 kilométer hosszúságú sétaút. 13 állomása főként a Kis-Balaton madárvilágának bemutatására törekszik. A Kányavári szigeten kb. 250 madárfajt figyeltek meg, ebből közel 150 itt is fészkel. A Kis-Balaton madárvilága főleg nagyköcsag, komorán, kanalas gém, üstökös gém, búbos vöcsök, szürke- és vörösgém, szárcsa, nádi rigó, sitke fordul elő gyakran. A gyönyörű környezetben és a jó levegőn nagy sétát tettünk, majd folytattuk utunkat ZALAVÁRRÁ. Az autóbuszon Alajos atya ismertette Hadrianus mártír (Szent Adorján vértanu), valamint Szent Cirill és Szent Metód életét. Ahogy az autó-

Őszi kirándulás-Zalavár-Millenniumi emlékmű-Életfa

buszról szálltunk, elsőként a Hadrianus (Szent Adorján) mártír templom romjait láttuk meg. „QERENS INVENTO PULSANS HIE GAUDET APERTO” – „A KERESŐ A TALÁLÁSNAK, A KOPOGTATÓ A MEGNYÍLÁSNAK ÖRÜL ITT” – hirdette az egykori Zalavári templom kapujának felirata. A Zala folyó mocsárvilága által övezett szigeten – amely nehéz megközelíthetőségével védelmet nyújtott – már az őskor óta éltek emberek. De igazán jelentőssé a magyar honfoglalást megelőző évszázadban vált, amikor a frank birodalom legkeletibb központja, a Kárpát-medencei kereszténység keleti végvárává lett. Jelentőségét a magyar honfoglalás után is megőrizte. Gazdag szakrális és világi örökség nyugszik a lábunk alatt. Hajdan itt járt szentek emléke lengi be a helyet, s emléküket, szellemüket idézi az itt álló kápolna. Itt végzett missziós munkát Szent Cirill és Szent Metód, akiket Szent II. János Pál pápa Európa társvédőszentjeivé nyilvánított és itt emeltek templomot és apátságot Szent Benedek fiai Isten dicsőségére a mindennapi Ora et Labora! (Imádkozzál és dolgozzál) szellemében. A sok évig tartó ásátások során került elő egyik legkorábbi harangöntő-formánk, melynek nagysága magának a templomnak a komoly méreteit is feltételezi. Most a Nemzeti Múzeum új kiállításán látható. Egykor Bulcsú vezér bírta e területet, s a legenda szerint innen indult Búvár Kund az országra támadó német hajókat elsüllyeszteni. Bementünk a Kis-Balaton Házba, ahol filmet láthattunk a Kis-Balaton madárvilágáról. A földszinten nagyobb területű kiállítási helyet is megnéztük, ahol időutazásra nyílik lehetőség. A kertben sétálva megnéztük a Makovecz Imre által tervezett Jurtát. Végül bementünk a ház melletti kápolnába, ahol háladáshoz kifejezésére szent éneket (Isten hazánkért térdelünk elődbe...) énekeltünk.

Kb. 17 órakor autóbuszra szálltunk és elindultunk Budapest felé. Az autópályára érve elimádkoztuk a Dicsőséges Szentolvasót. Minden titok előtt szent éneket énekeltünk, így adtunk hálát mennyei Atyánknak és a Boldogságos Szűz Máriának, hogy segítségükkel végigjárhattuk ezt az utat. Ezután csendesen beszélgettünk.

Budapest felé közeledve Alajos atya megköszönte a buszvezető pontos, balesetmentes vezetését. További munkájához Isten áldását kérte. Alajos atya nekünk is megköszönte, hogy igényt tartunk és lelkesen részt veszünk a kirándulással egybekötött zarándokutakon. Megemlítette, hogy ez már a 25. zarándokút volt. Mi is megköszöntük Alajos atyának az út előkészítését és azt, hogy velünk volt. Isten adjon erőt, egészséget, hogy még sok – lelki élményt nyújtó – zarándoklaton lehessünk együtt.

Lukácsa Gézané

Őszi hangverseny 2015. november 14.

Idén is nagy örömmel vártuk a Weiner Leó Zeneiskola és Zeneművészeti Szakközépiskola őszi hangversenyét, és nem is csalódtunk! Most is páratlan tehetséggel, szorgalommal és lelkesedéssel játszottak a fiatalok, biztos vagyok abban, hogy egyszer a világ leghíresebb koncerttermeiben fogjuk viszontlátni, hallani őket. További sok sikert kívánunk nekik!

Őszi hangverseny- Gyülekezik a közönség

MŰSOR

1. Telemann: c-moll triószonáta I-IV. tétel
Polonkai Beáta-blockflöte
Seregély Dóra-oboa
Muhari Péter-csemláló
 2. Vivaldi: C-dúr piccoloverseny III. tétel
Kozelka Noémi-piccolo
 3. Corelli: C-dúr szonáta I-II. tétel
Sánta Zsófia-blockflöte
 4. Mozart: Salve tu Domine
Hat variáció egy Paisiello-támára
Kepes Olivér-zongora
 5. Skroup: B-dúr concerto
Boda János-kürt
 6. Weber: Esz-dúr klarinétverseny II. tétel
Tomcic Roland-klarinét
 7. Wieniawski: d-moll hegedűverseny I. tétel
Mester András-hegedű
 9. Csajkovszkij: Pezzo capriccioso
Blahunka Flóra-gordonka
 10. Gilbert Winter: A vadász holdja
Kóródi Márton-kürt
- A műsort vezette: Héra András

Őszi hangverseny- fiatal előadók

A Karitás és a plébánia hírei

A Szent Gellért templom eseményei 2015-ben:

- II. 14. A Plébánián szervezett farsangi bálon részt vettünk. Belépőként 1-1 tálca süteményt vittünk.
- IV.29. Egyesületünk három tagját, Szalánczi Gabriellát, Uri Jánosné Mártát és McQuirkné Glattfelder Lúciát a Budapest-Kelenföldi Szent Gellért Egyházközség Képviselőtestülete tagjai sorába választotta. Szép és hasznos munkát kívánuk nekik.
- V. 30. A plébániával közösen kirándulással egybekötött zárandoklatot szerveztünk. Úti célunk: Marianska (Mária völgye) – Pozsony.
- VI.7. Az Úrnapi körmenetre elkészítettük az oltárt és a körmeneten is részt vettünk.
- VII.26. Elbúcsúztunk Ádám Miklós atyától, mert Dr Erdő Péter bíboros úr augusztus 1- jével kinevezte a Budapest-Kispesti Nagyboldogasszony Főplébánia káplánjává. Köszönjük Miklós atya 2 éves munkáját és Isten áldását kérjük további papi életére.
- VIII. 2. Miklós atya helyett Bíboros úr templomunkba kinevezte Bakos Zsolt atyát káplánná. Örmezőn ma tartotta első szentmiséjét.
- VIII.27. A templom búcsújának előkészítésében és lebonyolításában is közreműködtünk.
- X. 10. A plébániával közösen kirándulással egybekötött zárandoklaton is részt vettünk. Útvonal: Nagykanizsa – Kis-Balaton (Kányavári sziget) – Zalavár.
- XI. 22. Erzsébet kenyér árusításban is részt vettünk. A kenyereket a szentmisét végző atya megszenteli. Az önköltségi áron felül kapott adományt a lakótelepen élő, idős, egyedülálló emberek karácsonyi csomagjához használjuk fel.
- XI. 29. A hagyományoknak megfelelően a plébánia az idős, egyedül álló testvéreknek Szent Erzsébet ünnepével kapcsolatban műsort szervez és ebédre is meghívja őket. Az előkészítésben és lebonyolításban is részt veszünk.
- XII.6-13-ig tart az „Egymillió csillag a szegényekért” akció. Ebben is tevékenyen részt veszünk. Az önköltségi áron felüli adományt ugyancsak a karácsonyi csomagok elkészítésére fordítjuk.

Lukácsa Gézné

Karitatív tevékenység

2015-ben is támogattuk a máréfalvai Mihálykó Tamás nehéz sorsú fiatallembert havi 5000 Ft-tal, hogy segítsük ellátását Csaba testvér napközijében.

Hagyományinkhoz híven húsvétkor (48) és karácsonykor is hasonló számú szeretetcsomagokat készítettünk és fogunk készíteni. Önkénteseink juttatják el a rászoruló családoknak és idős, egyedülálló szomszédainknak a nélkülözhetetlen, tartós élelmiszerekből álló csomagokat. Ezek részbeni anyagi fedezetét az Őrmező napon gyűjtött/kapott, az „Erzsébet kenyér”-ből befolyt, és az „Egymillió csillag a szegényekért” akcióból származó adományok biztosították.

Újbuda Önkormányzata idén is segíti egyszeri támogatással a rászorulókat, hamarosan leadjuk azoknak a névsorát, akiknek szerintünk nagy szüksége van erre az összegre.

Ebben az évben a tavaszi zárandoklat költségeihez járult hozzá az egyesület 20 tag esetében.

Forrásaink, pályázatok

2015. évben a XI.kerületi Önkormányzattól pályázat alapján működésre és az éves kiadvány megjelenéséhez szükséges nyomdai munkálatokra 100-100 ezer forint támogatást nyertünk.

A személyi jövedelemadó 2013. évi egy százalékat 2014.-ben utalta a NAV, így a 2013. és a 2014. évi egy százalékos utalásból összesen 179.531 forintot kaptunk.

Ezen túlmenően tagdíjából és adományokból és egy minimális összegű kamatból tevődik össze a bevételünk, mely 2015. október 31-ig összesen 565.022 forint.

Uri Jánosné, Márta

Zárszó

Szívből remélem, a következő, 2016-os év hasonlóan sikeres lesz, sok szép programmal és élménnyel. Már tervezzük, kit hívunk meg előadónak a Morus napra, hova megyünk zárandok utakra és szeretnénk folytatni lélekgyógyító koncertjeinket is. Tervezzük, hogy az Őrmezői lakótelepen még több embert vonjunk be tevékenységünkbe, szerezzünk nagyobb ismertséget egyesületünknek.

Ehhez kérjük a Gondviselő Isten segítségét, hogy ne csak a mi terveinket segítse, de mutassa meg, neki milyen tervei vannak velünk, általunk.

McQuirkné Glattfelder Lúcia elnök

Őrmezői Morus Szent Tamás Egyesület

morus@omszte.hu

www.omszte.hu

<http://www.facebook.com/morusszenttamaseszuleset>

